

Už ako dieťa bojoval za spravodlivosť

Rozhovor so spisovateľom Romanom Bratom

Spisovateľ, publicista, scenárista i prekladateľ Roman Brat raz vyhlásil, že všetko, čo mal na srdci, dospelým už povedal, aj preto sa viac rokov venuje tvorbe pre deti a mládež. A aj preto si naplno užíval podujatie Dni detskej knihy v Piešťanoch. Neprihováral sa im iba v slovenčine, na otázky odpovedal aj plynulou španielčinou. Povedal i to, že jeho priezvisko je natoľko charakteristické, že je vlastne bratom všetkých, veď skoro každý človek má nejakého brata.

Na ktorú knihu z detstva si pamätáte?

Pamätám si mnohé knihy, ale myslím, že by bolo dobré, aby som hovoril o tej, ktorá ma naozaj ovplyvnila na celý život. A to nebolo ani leporelo Môj macík, ani Zvieratká na dvore. Boli to grécke povesti a báje, ktoré som si aktívne čítal už vo veku osem - deväť rokov. Vstúpili do môjho života do takej miery, že predurčili moju osobnú dráhu novinára, scenáristu, prekladateľa, spisovateľa, pretože som si zamiloval všetky národy a kultúry s nimi spojené v okolí Stredozemného mora. A keďže grécke povesti a báje sa odohrávajú predovšetkým pri Stredozemnom mori, doteraz vstupuje toto more ako genius loci do môjho života. Zažívam jednoznačné prepojenie gréckych povestí a báji s mojou prácou autorskou aj prekladateľskou s víziou chlapca. Obe sa dotvárajú.

Čo ste si zapamätali z besedy s deťmi v piešťanskej elektrárni tak, že tento okamih bude vo vás rezonovať možno navždy?

Boli to odpovede detí, ktoré sa vyslovovali k otázke, čo by chceli ako čarodejníci vo svojom živote alebo v tomto svete ovplyvniť. To, že hovorili o zastavení času, nápravách zla, dýchaní pod vodou, vymazaní nepríjemných spomienok, o chápaní a porozumení zvieracej reči, toto všetko sú do takej miery múdre predstavy detí o tom, čo by ľudstvu, človeku pomohlo v budúcnosti, že ma to zasiahlo ako niečo veľmi racionálne na jednej strane, ale aj veľmi emocionálne na druhej. Tieto predstavy boli plné ľudského hrejivého dobra. Smerovalo vo víziách detí, aby sa práve tento svet obrodil a stal sa lepším.

Ako vnímate celý festival?

Keď som prichádzal na Dni detskej knihy do Piešťan, nepochyboval som o tom, že bude vydarený. Veľmi som sa naň tešil a keď hovorím o úspechu a o Piešťanoch, tak ono to kráča ruka v ruke s piešťanskou knižnicou, pretože si myslím, že pani riaditeľka so všetkými knihovníčkami sú do takej miery garanciou úspešného chodu celého projektu, ale aj

naplnenia zmysluplného programu, že som nepochyboval o tom, že Dni detskej knihy budú nielen úspešné, ale že ma naplnia a určite na ne budem spomínať.

Po tom, čo Vás moderátor podujatia, Dado Nagy, vyzval, aby ste prezradili niečo z päťstiev svojho detstva, rozpovedali ste im príbeh o vašom „spravodlivom“ boji za oslobodenie Jána Husa...

To, čo som v detstve vyviedol sa netýka knihy, ale televízora. Koncom päťdesiatych, začiatkom šesťdesiatych rokov som bol približne v tom veku, ako deti, ktoré so mnou besedovali. Vtedy boli televízory skôr vzácnosťou ako bežným štandardom. Pamätám sa, že dávali film Ján Hus. Veľmi ho nespravodlivo odsúdili. Mal som drevený meč a keď toho nespravodlivo odsúdeného viedli zbrojnoši, bojoval som s nimi cez obrazovku s dreveným mečom za jeho slobodu. Odniesol si to televízor. Ako dieťa som bol veľmi emocionálne ladený a evidentne si to odniesol aj náš televízor. Hľadal som spravodlivosť cez obrazovku. Pokúšal som sa zabrániť odvlečeniu Jána Husa do Kostnice. Vtedy som chytil „zarácha“. Bol to taký môj dramaturgický zásah. Dal by sa charakterizovať aj ako predzvesť mojej budúcej kariéry, pretože pracujem v televízii.

Prezradte, ako píšete knihy, preklady či scenáre?

Kedysi som písal iba na písacom stroji, robilo to nesmierny hluk. Skôr, ako som začal písať knižky, som prekladal zo španielčiny. A keď sme si až okolo roku 1991 kúpili prvý počítač, mal som pocit, že je to dar z nebies. Lebo počítač oproti písaciemu stroju nám skrátil našu prácu na polovicu. Lebo keď sme odovzdali na stroji prepísaný preklad do vydavateľstva, ktorý nám redigovali, bolo to treba nanovo zakladať a opravovať, tak toto všetko sa zrazu od roku 1991 v rodine Bratovcov začalo diať na počítači a naozaj nám to nesmierne uľahčilo prácu. Všetko teraz píšeme cez počítač, počítač je - ako by som to povedal: náš brat!

Piešťany 11. 4. 2017

Autor interview: Viera Dusíková

Účastník interview: Roman Brat

Akcia: Festival Dni detskej knihy 2017

Podujatie: Pod' si s nami čítať (Elektrárňa Piešťany)